

СОЛОЖЫ

Балдардын журналы

1-2016

Карина Акулованын журугу. «Ак кайың керегинде соојын»
Балдардын Горно-Алтайсктагы журанар сургалынын үрөнөөчизи.

Балдардын

Бу бүүктер балдардын журуктарынын «Мой славный, добрый, царственный Алтай» деп республикан көрүнүн туружаачыларынын чүмдемелдериле кееркедилген. Журуктардын авторлоры ончозы балдардын Горно-Алтайсктагы журанар сургалынын үренечилери.

Лизунова Таусия, «Јалакай тарал»

Јас келди

Катап ла Алтайыска јас келди!
Ар-бүткен ойгонды.
Куштардын јараш үндери
Кобы-јиктерде угулды.

Айтана Б., Горно-Алтайск

Коптева Алёна, «Јуит Г.И.Гуркин И.И.Шишкиннин мастерскойында»

Јас келди! Јас келди! деп,
Кучыйак чыйкылдады.
Күн јылу! Күн јылу! деп,
Койонок кожондоды.
Кыш өтти,
Јай келер! деп,
Ончозы сүүнгиледи.

*Настя Мамашева, 3 класс,
Горно-Алтайск*

Горскова Надежда, «Карган мөш»

Менин билем

Бистин биле нак ла ырысту биле.
Ненин учун дезе, бис жаантайын бой-
бойыска болужып жүредис. Бисте
сүүген ле бисти сүүген ада-энебис бар,
жаана, таадабыс бар. Олор бисти киче-
еп, азырап, үредип жүрет. Мен жааназам
база жакшы ада болорым, балдарымды
сүүрим деп сананадым.

Ырысту Кыпчаков., Горно-Алтайск

Манышев Ярослав

Эне

Јердин үстинде энг ле кару, энг ле
сүүген кижии менин энем. Бистин
биледе бастыра беш кижии. Бистер-
ди тойу, аштабай жүрзии деп энем
јүзүн-јүүр курсактар азат. Мен энем
учун сүүнип, оморкоп жүредим.
Энем качан да оорыбазын, ырысту,
арыбай-чылабай жүрзин деп сана-
нып жүредим. Энем бистерди жакшы
үрензин, албаданчак, јалтанбас
болзын деп жакыйт.

*Кыдыев Урмат, 3 класс,
Оңдой јурт*

Самыкова Ирина, «Алтай соојын».

*Кудачинов Артём, «Алтайда суулардын
табылганы керегинде соојын»*

Кару бистин кычыраачылар!

2016 жыл бистин республи-
када «Биленин жылы» ден
јарлалды. Ого учурлай бис
«Менин билем» деп конкурс
јарлап турубыс. Конкурска би-
легер, ада-энегер керегинде би-
чимелдер ле јуруктар алынар.
Јенүчилдер күндүлү грамота-
ла, сыйларла кайралдалар.

2015 жылда өткөн Литературанын жылын быжыл Кинонын жылы солыды. Ол керегинде Россиянын Президенти В. В. Путин Жакаанга кол салган. Жакаан аайынча быжылгы жылда Россияда киного жаан ажару эдилер, көп тоолу иштер, туштажулар өткүрилер. Кино албатынын ич-көрүмине, көгүс байлыгына, төрөлчи күүнине сүрекей жаан камаанын жетирет.

Балдар, 2016 жыл Россияда Кинонын жылы деп жарлалганына учурлай, бис жүрүмин киноло колбогон жерлештерис керегинде жылбилү ле солун жетирүлерле слерди таныштырадыс.

Киноискусствонун байлык түүкизинде бистин жерлештерис, алтай артисттер жаркынду ис артыргысканыла бис оморкоп, омордын аттарын ундыбай, эзедип жүрер учурлу. Айдарда, бүгүн бистин куучын баштапкы алтай актриса Элиана (Жайхан) Дугина керегинде өдөр.

Жайхан Дугина 1917 жылда кочкор айдын 23-чи күнинде Ыстиги Онос журттын жанында көп балдарлу улустын билезинде чыккан. Жайханнын эске алынганыла, кичинек тужында оны Жайхана деп адап туратандар. Бичикте ады Элиана Саймуновна Дугина. Билезинде онын төрт уул ла беш кыс болгон. Адазы эрте божоп каларда, энези балдарын жангыскан чыдаткан. Жайхан анчада ла бойынан кичинек карындаштарыла ойноорго сүүйтен. Кылык жангыла неден де калбас, омок, шулмус бала болгон.

Жас келгенде, Жайхан карындаштарыла кожо кандык, чомыр казып, сүтке кайнадып соныркап жийтендер. Кузук бышканда, Жайхан мөшкө чыгып, кузук түжүрер. Шулмус, чыйрак Жайхан эн бийик мөштөргө уулчактардан артпай чыга беретен.

Айыл-журтка болужар, бозулар кабырар, эрте танла уй саар ла онон до өскө женил эмес иштерди Жайхан база бүдүрген. Ол тушта журтта школ жок, бичик билер улус жокко жуук болгон.

1929 жылда Алтайга кино согор өмөлик келген. Олор «Одна» деп художественный кино соккондор. Кинонын режиссеры үренчик-активист кыстын ролин ойноор алтай бала бедиреп турган деп табыш жүрген. Бу туштажу жайгыда, куран айда болгон. Олордын журтына жаан эмес өмөлик, таныш эмес солун улус келген. Журттын балдары айылчыларла соныркап, оморды аяктап жуулыжа берген. Жайхан ол тушта орус тилле бир де сөс билбес, куучындаардан болгой, аайлабай да туратан. Кенетийин бу улус Жайханды айландыра туруп журукка согып, орус тилле нени де сурагылай берген. Олордын ортозында жарлу алтай журукчы Г. И. Чорос-Гуркин болгон. Григорий Иванович омордын сурактарын көчүрип, Жайханнан киного соктырынар, Ленинград барар күүнин бар ба деп сураган. Жайхан айлынан качан да чыкпаган, төрөл Алтайынан ыраап барбаган бала нени де аайлабай турган.

Мынайып бу улус Жайханды сөстөп жангыс катап келбеген. Арт учында Г. И. Гуркин Жайханды киного соктырынып барзын деп сөскө кийдирген. Ленинградка жетире оны-

ла кожо орус тил билер тилмешчи кижиге барарын угуп, Лайхан токынап, жобин берип ийген.

Анайып, күчүргөн айда Лайхан тилмешчизиле кожо ыраак ла жаан, таныш эмес калага атанган. Ленинградта киного ойноор иш жарым жылга улалган. Фильмнин сюжеди аайынча, Елена деп үредүчи кыс алтай журтка келип, мында жербойынын улузы балдарын үредерге бербей турганыла тартыжат, керек десе онын жүрүмий үзереге умзанганы керегинде айдылат. Лайхан, школдын үренчиги, үредүчизин өлүмнөн аргадап жат. Эки колы үжүп калган үредүчизин азырап, ого болужып, эмдеп алат.

Алты айдын туркунына Лайхан көпти билип, көпкө үренип алган. Тил билбес, алтай кеп-кийимин кийген жиит актрисаны көрөргө улус өнөтийин келип туратан. Ленинградла таныжып, музейлерге, театрларга жүрүп, жаан телекейге жол ачкан.

Жарым жылдан кино согор иштер Москвада, Иркутскта ла Алтайда улалган. Алтайга келип кино согор иштер түгенген. Согоочы өмөлик Ленинград жаар жана берген. Лайхан төрөлинде артып калган. Же жаан каланын солун ла жилбилү жүрүми, киного соктырынар, жарлу актриса болор деп амадулары Лайханга амыр бербей турган.

Анайып, 1930 жылда күскиде Лайхан Москвага келген. Мында оны «Востокфильм» деп студия «Тайны Кара-Тау» деп кинодо казах кыстын ролин ойноорго кычырган. Соңында «26 бакинских комиссаров» деп кинодо туркмен кысты ойногон.

Артистке үренер, билгирлерин, узун бийиктедер амадула Лайхан Луначарскийдин адыла адалган Театрал искусствонун институтундагы национальный драма студиянын студентти болуп, үредүге кирген. 1941 жылда ол үредүзин түгезип, Киргизияда Фрунзе калада театрда иштеген. 1942 жылда Лайхан кижиге барып, айыл-журт тзөгөн. Эш-нөкөри жуучыл академия божоткон. 1944 жылда билезиле Москва жаар көчүп келген. Лайхан бир уул чыдаткан.

Кинодо, театрда Лайхан узак болбогон до болзо, же ол өйлөр эн ле жаркынду, качан да ундылбас болгоны жарт. Ыраак Алтайда, кырлардын ортозында өскөн, бичик-биллик билбес, тил билбес кыс киноискусствонун телекейине келип, ондо бойынын жаркынду изин артыргысканы жаан једим. Бу жагыс ла келишкен учурал, ырысту салым эмес, анайда ок ол јенил эмес иш, турумкай, жана баспас күүн.

Бистин јерлежис ол өйдө жарлу режиссерлорло иштеп, атту-чуулу артисттерле таныжып жүргени оморкодулу.

Лайхан жүрүминин калганчы күндерине јетире Москвада журтаган.

Николай Ямаев

ЧАЙ ДА ТУРНАЛАР

Мынан озо чанкыр Алтайда, күстин күрен бай ойинде, бир боро чай тайганын тепсенинде жемзеп жүрген. Бу өйдө ол тепсенте жанып бараткан бир үүр турналар түшкен. Мыны көргөн чай качар аайын таппай, алаатый берген. Арга жокто турналарла жакшылажып сурайт:

- Слер кайдан келдигер? Кайдөөн бараадыгар?

Турналар айдат:

- бис Алтайга келип, жайлап, балдарысты чыдадып алала, түштүк төөн, жылу жерге, кыштаарга бараадыс.

Мыны уккан чайдын база жылу жерге барып кыштаар күүни келди.

- Мен слерле кожо барып, жылу жерге кыштап аларга сананып жадым. Слер мени кожо апарзаар - деп, чай канаттарын кымып сурады.

Башчы турна айдат:

- Же, көөркий, кышкыда соокко тонып шыралабай, бисле кожо баралы. Кудай быйан берзе, жылу жерге жакшы кыштап алала, жаскыда бисле кожо Алтайга жанып келерин.

Журуктары А. Тартыковтын

Јӧп бӱткен. Кенетийин тенеринин тӱбинен кара булуттар кайнап чыккан. Јерден куу туман кӧдӱрилген. Ургун јанмыр јаай берген. Турналар кейге кӧдӱрилип учарда, чай кожо ло учкан. Је чайдын учужы турналардын учужына јетпес. Астыгып, учынан ээчий ле учат.

Кандый да тайганын сынына једерде, карауј тӱн кирди. Турналар кичинек кӧлгӧ кирип токынаган. Чай да тӱшти. Ол кӧл јарадынан јем таппады. Кӧрзӧ, мӧштӧрдин ортозында тоолу кызыл тыттар турды. Тыттарды кӧрӱп ијеле, ӧдӧӧн учты.

Мӧштӧрдӧн, тыттардан чай тойо јемзенди. Ажанып алала, кызыл тыттын будагынын тӧзине отурып, ујуктай берди.

Эртезинде, таг адарда, тенери ајас турды. Турналар кейге кӧдӱрилип, тайганы эбире учуп, чайды бедиреп таппадылар. Олор тӱштӱкти кӧстӧп учкулай берди. Чай ойгонып келер болзо, кӱн јангы ла кырдан јаркындалып чыгып келген эмтир. Кӧлдӧ турналар јогыла. Чай «корт, корот» эдип, кӧлди эки эбире учты. Мӧштӱ којор тууны эки эбире учты. Эш ле неме јок.

Астыгып калган чайдын турналарды табар аргазы јок болды. Ол тӱндӱ-тӱштӱ ӱч кӱн ыйлайла, эки кӧзи кып-кызыл болуп калган.

Онон ло бери чай ла турналар најылашпас болуп калган эмтир.

Бичиичи Б. У. Укачиннин чыкканын ала 80 жылдыгы

Жарлу алтай поэт, бичиичи Борис Укачинович Укачинге 2016 жылдын кочкор айынын 18-чи күнинде 80 жаш толор эди.

Борис Укачиннин адазы Сумечекков Укаачы деп кижиге болгон. Кайрылык, Кулады журттардын жаан жашту өрөкөндөрүнүн эске алынганыла, ол жылкычы болгон, аттарды сүреен тын байлап ла ологорго карузып жүрөтөн. Капшуун, ончо ишти эдип билер, аткан огы жерге түшпес анчы кижиге болгон.

Бичиичинин энези - Чапыева Жагаш Мендешевна (кыпчак сөбөктү) Жоло журттын кижизиге болгон. Сумечекков Укаачы ла Чапыева Жагаш айыл-журт төзөп, баштапкы балалары Борис чыккан. Ол тушта ологор Талду журтта Шибилек деп өзөктө журтаган. Сонунда, 30-чы жылдарда Куладыда баштапкы коммуна төзөлип турган өйдө, Укаачы билезиле кожо Куладыга жадарга көчүп келгендер.

Борис Укачиновичтин адазын айдуга апарарда, энези түбектен качып, Куладынан Кайрылыкка көчүп келген. Ондо 1940 жылда поэттин Клара сыйны чыккан.

Жерлештеринин айдыжыла болзо, Борис Кайрылыкка баштапкы ла келип турарда, ол өйдөги балдарга көрө, тегин эмес кийимдү келген. Борис Укачинович Кайрылыкка келгени керегинде мынайда эске алынат: «...мен кызыл чамчалу, галифе штанду, кара сопокту уулчак болгом. Ол тушта мындый кийим бастыра балдарда кайдан келзин. Кайырылыктын уулдары меге күйүнгилеп туратан. Же Куладыны санап, качып, кайра жанарга канча ла умзангангам. Мени туткулап алып, айылга ойто экелгилейтен. Мынайып мен Кайырылыктын кижизиге болуп калгам».

1949 жылда үредүлү жыл башталганынан бери Борис Укачиннин жүрүминде жаан телекейге жол ачылган. Ол областной национальный школго кирип, үредүзин уалаткан. Жалакай, каруулу үредүчилер ого көп билгир

аларга болушкан. Ол А. С. Пушкиннин, М. Ю. Лермонтовтын үлгерлерин эске үренип, Л. Н. Толстойдын, Ф. М. Достоевскийдин чүмдемелдерин кычырып, орус тилге темиккен. Орус тил ажыра телекейлик литературала танышкан. 7-чи класста үренип тура, кожо үренген балдардын кемизиге де, жажырганду айас, бойынын бичиген үлгерлерин көргүскен. «Ол ло күннен ала менин көксимде та не де ойгонгон» - деп,

Жаш туужында

Токый жегезиле, энезиле кожо

*Атту-чуулу бичиичи В. Белов
(он жанынан 2-чи) Туулу Алтайда. 1976 ж.*

Борис Укачин эске алынган. Онойып ол үлгерлерле
жилбиркеп, бойы алдынан чүмдеп, литературанын
кружогына жаантайын жүрүп баштаган.

1952 жылда кандык айдын 20-чи күнинде төрөл
«Алтайдын Чолмоны» газетте поэттин «Адым,
мантазан» деген үлгери баштапкы ла катап кепке
базылып чыккан.

Борис Укачинович Москвада А. М. Горькийдин
адыла адалган Литературалык институтта үренип,
1967 жылда божоткон.

Бичиичи биске жүстер журамалдар,
үлгерлер, ондор тоолу балладалар ла
туујулар, прозалап бичиген ас эмес куу-
чындар, повестьтер, эссе, очерктер сый-
лаган. Поэттин чүмдемелдери аайынча
жилбилү ле солун спектакльдар, радиобе-
рилтелер тургузылган.

Борис Укачиновичтин көп тоолу
чүмдемелдери орус тилге көчүрилген.
Анайда ок ол алтай тилге орус
литературанын классиктерин, карындаш-
тык албатылардын литературазын јозокту
көчүрген.

Борис Укачин эш-барааны Клавдия Ергековнала төртөн жылдан ажыра кожо јуртап, үч
уул чыдаткандар.

Б. У. Укачин 2003 жылда јанар айдын 25-чи күнинде уур оорудан улам јада калган.

А. Б. Укачин.

Эш-барааны Клавдия Ергековнала кожо

Бичиичи билезиле

Јаанның сөзин јанчыкка сал

Оттон јаан неме јок,
Оны, калак, алтаба:
Казаның отко азылар,
Калыктар отко јуулыжар.

Күнге сабар уулаба,
Күннен чокту болбозың...
Јерди, балам, јүктенбе,
Јерди көдүр болбозың.

Өскө айылдан аяк ал,
Ойто куру јандырба!
Ол кижиге быйанду бол,
Ойгор јанды ундыба.

Айакты күнбадыштан
Күнчыгыш јаар тутпас.
Айакты колдын сыртыла урбас,
Алдында сениң өлгөн кижиге эмес.

Ийт кижининг нөкөри,
Оңдо оның учурын:
Агдап барзан - кулагың,
Айылда артсан - каруулың.

КАРЛАГАШ ЛА ТЫКВА

(*јопон чөрчөк*)

Косукэ ле Оцукити айылдаш јаткандар. Косукэнин билези - ач ла кырч, Оцукитинин билези дезе ак-чек ле иштенкеј болгон.

Бу керек јаскыда болгон. Оцукитинин туразынын јабынчызынын алдында бир карлагаш уја таргып, үч бала баскан.

Је бат, бир катап карлагаштын азатпайларынын бирүзи ујадан антарылып, куркунын булкыган. Оны Оцукити көрүп ийген. Азатпайга ичи ачып, куркунын танып берди.

Күс келди. Карлагаштар түштүкти көстөп уча бердилер. Олордын ортозында куркуны буркылган карлагаш база болды.

Куштар түштүкке учкылап барарда, байагы карлагаш Оцукити ого канайда болушканы керегинде карлагаштардын каанына куучындап берди.

- Шак ол кижн јакшы кижн - деп, карлагаштардын кааны айтты. - Эзенде јаскыда анар учуп барзан, ого бир алкыжын јетир.

Јас. Карлагаштар Оцукитинин туразынын јабынчызынын алдындагы ујазына јанып келдилер.

Бир катап Оцукити тышкары чыгып барарда, былтыр јаскыда болушкан карлагашы онын алдына үрен чачты. Оцукити үренди алала, јерге көмди.

Јаан удабады. Үреннен кылгалар, кылгалардан сабалак, сабалактан чечектер, чечектерден эки јаан тыква өзүп чыгала бышты.

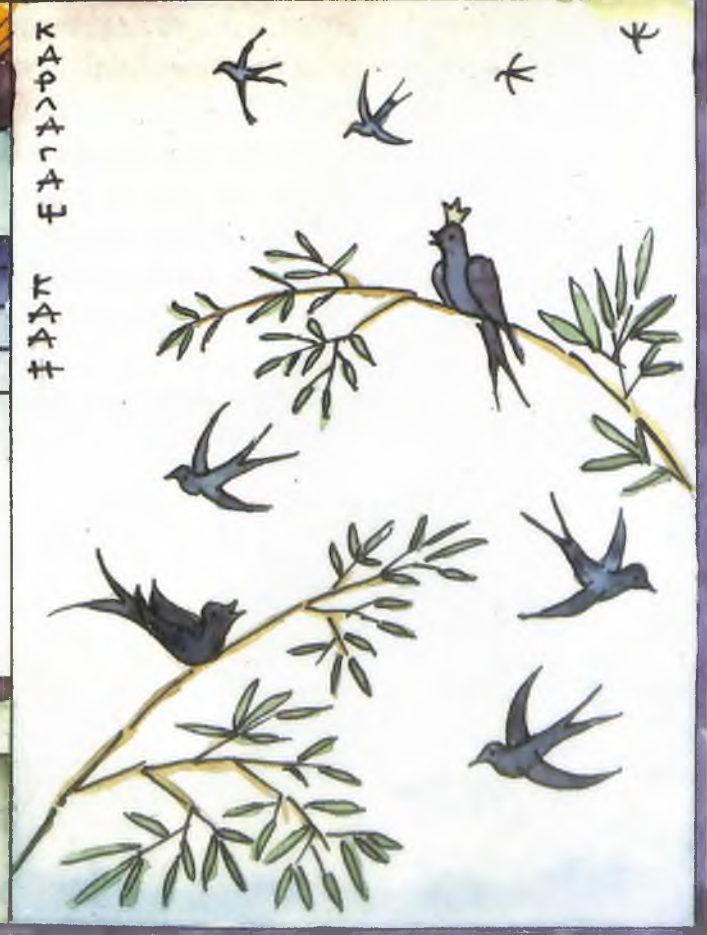
Оцукити тыквалардын бирүзин јара кести. Тыкванын амтандузы сүреен. Оцукити јурттын ончо эл-јонын айлына кычырып, тыквала күндүледи.

Улус тыкваны јип, мактап бардылар.

Экинчи тыкваны Оцукити күнге кургатты. Тыква кургаарда, оны јарала көрөр болзо, ичи толтыра алтын акча эмтир. Оцукити акчаны кодоро берди. Је кайкамчылу неме! Ол акчаны чыгарза, тыква ойто ло акчала толып турды.

Јуруктары С. Дыковтын

Σ + Σ Π - Υ Φ Ο

Σ + Σ Π - Υ Φ Ο

Ψ - Υ Λ Ο Σ

Κ Α Ρ Π Α Γ Α Φ Ε
Κ Α Α Η

Анайып Оцукити байыган. Оны уккан айылдажы, Косукэ, күйүнди. Ол Оцукитинен карлагаштын бир уйазын сурап алды. Удабай карлагаштын жымырткалары жарылды. Же Косукэ канча да кире сакыза, карлагаштын азатпайы уйазынан аңтарылбады, куркунын булкыбады.

Айдарда, Косукэ сакып-сакып чөкөйлө, уяны ташла шыбалады. Азатпайдын бирүзи чочыган бойынча учуп чыгала, жерге келип түшти, куркунын булкып алды. Косукэ сүүнип, онын куркунын танып берди.

Күс келди. Карлагаштар түштүк жаар учтылар. Косукэ десе мынайда сананды: «Кандый жакшы! Жас келзе, карлагаш меге сый экелер!»

Кушкаштар түштүккө учулап барарда, карлагаш ол учуралды карлагаштардын каанына куучындап берди.

- Андый жаман кижини кезедер керек - деп, каан айтты.

Жаскыда карлагаштар Косукэнин туразынын жабынчызынын алдында уйазына жанып келдилер.

Бир катап Косукэ тышкары чыгып барала, куркуны булкылган карлагашты көрүп ийди. Карлагаш онын алдына үрен чачты. Косукэ үренди алып, жерге көмди. Жаан удабады. Үреннен кылгалар, кылгалардан сабалак, сабалактан чечектер, чечектерден эки жаан тыква өзүп чыгала бышты.

Косукэ Оцукитини өткөнүп, тыквалардын бирүзин жара кезип, журттын эл-жонын айлына кычырды. Же тыква кычкыл ла кату болды. Айылчылар түкүринип бардылар.

Же ач Косукэ бойында мынайда сананды: «Кем жок, баштапкы тыква андый болгой, экинчизи алтын акчалу болор». Экинчи тыкваны күнге кургатты. «Тыква какшаза, мен ума жок көп акча аларым, акча сугар жер белетеер керек» - деп, Косукэ сананды. Тыква кургаганча, ол турага да бадырып кийдирип болбос үкпектер этти.

Удабай тыква кургады, Косукэ оны жарды. Же алтын акчанын ордына онон кара ыш чоройлоды. Андый болорын сакыбаган Косукэ коркыганына жыгыла берди. Ол жадала мынайда сананды: «Калак, бу ыштан улам өрт чыгып, турам ла алкы-жөөжөм күйүп калбазын!» Ыш таркады, Косукэ өрө турды. Тура бүдүн болгон. Же кайкамчылу! Быжулап жажырып койгон баалу жөөжө лө алтын-мөнүн куулгазын ышла кожо жылыып калтыр.

Анайып, ак-чек ле иштенкей Оцукити байыган, ач ла кырч Косукэ десе түреген.

АЛЕКСАНДР ЕРЕАЕВ

КИСКЕ

Жаланат, јаранат киске,
Жалакай көрөт эжикке,
Жазап сыймайт баш-јүзин,
Жалайт куйрук төзин.

«Э-э, айылчы келер удабас,
Энези, чайынды ас,
Изү турзын аш-курсак», -
Айдып туру апшыйак.

Анча-мынча болбоды,
Ат тышкары бышкырды,
Алты үйелү чакыга
Айылчы келип түшти...

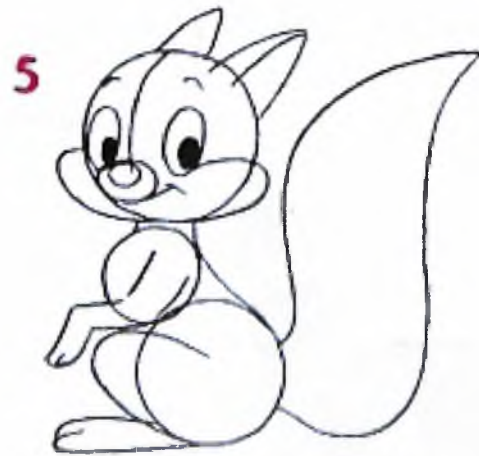
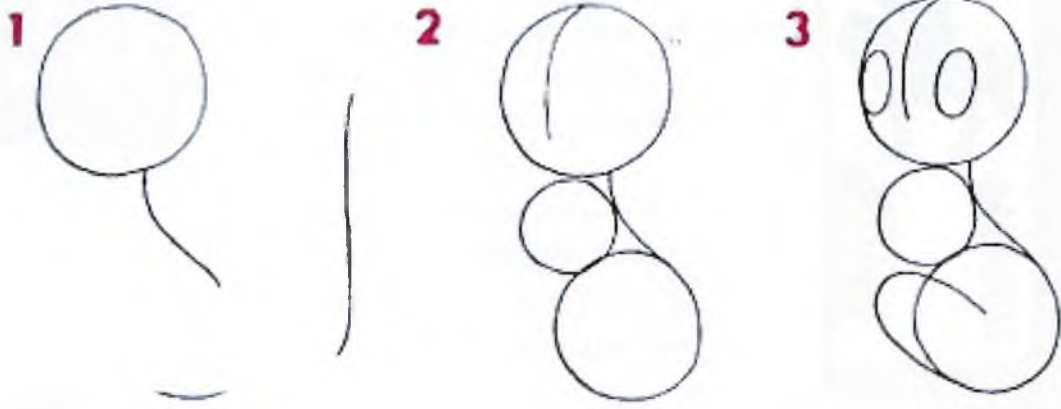
С. Дыковтың журугы

Журанып үренели

Берілген схема айыныча тийингешти журагар.

ОКЈАА АДЫШ

Быјыл јайгыда Эл Ойын байрамыс Горно-Алтайск калабыста одори темдектелет. Ондо јанжыкканы аайынча спорттын национал бјудјмдериле маргаандар откјурилер. Темдектезе, окјаала маргаандар откјуерер башка-башка бјудјмдер бар. Баштапкызы, тјузедип койгон јерде шагайактар тургузып, эмезе јергелей салып адары. Ортозындагы шагайакка 10 очко, эки јанындагыларына - 9, онон - 8,7,6,5,4 деп бичигилеер. Шагайакты темдектелген чийјчектен чыгара атса, онын очкозы база чоттолып јат.

Канча метрден, канча согооннон, канча кижии адарын јуулган улус бойлоры јоптјожип алар аргалу.

КОДЈУРГЕ ТАШ

Маргаандар откјуерерге озо ло баштап тегерик тјорт таш белетелип јат. Олордын бескелери 80-90, 110-120, 130-140, 150-170 кг болор аргалу. Маргаан откјуерер јердин ортозында бийиги 110 см тјонјош тургузылып јат. Тјонјош будак јок, тјус болор учурлу.

Кажы ла туружаачы ташты чеп-чек кодјурип, тјонјоштин јустине салат. Јч ченелте берилип јат. Бир ташты кодјуерерге, кажы ла туружаачыга 5 минут берилет. Јенјчил болуп эн јаан бескелј ташты кодјурип, тјонјошкј салган кижии чоттолот.

Будугар

Куулгазынду түлкүчекти жүзүн өндөрлө будугар

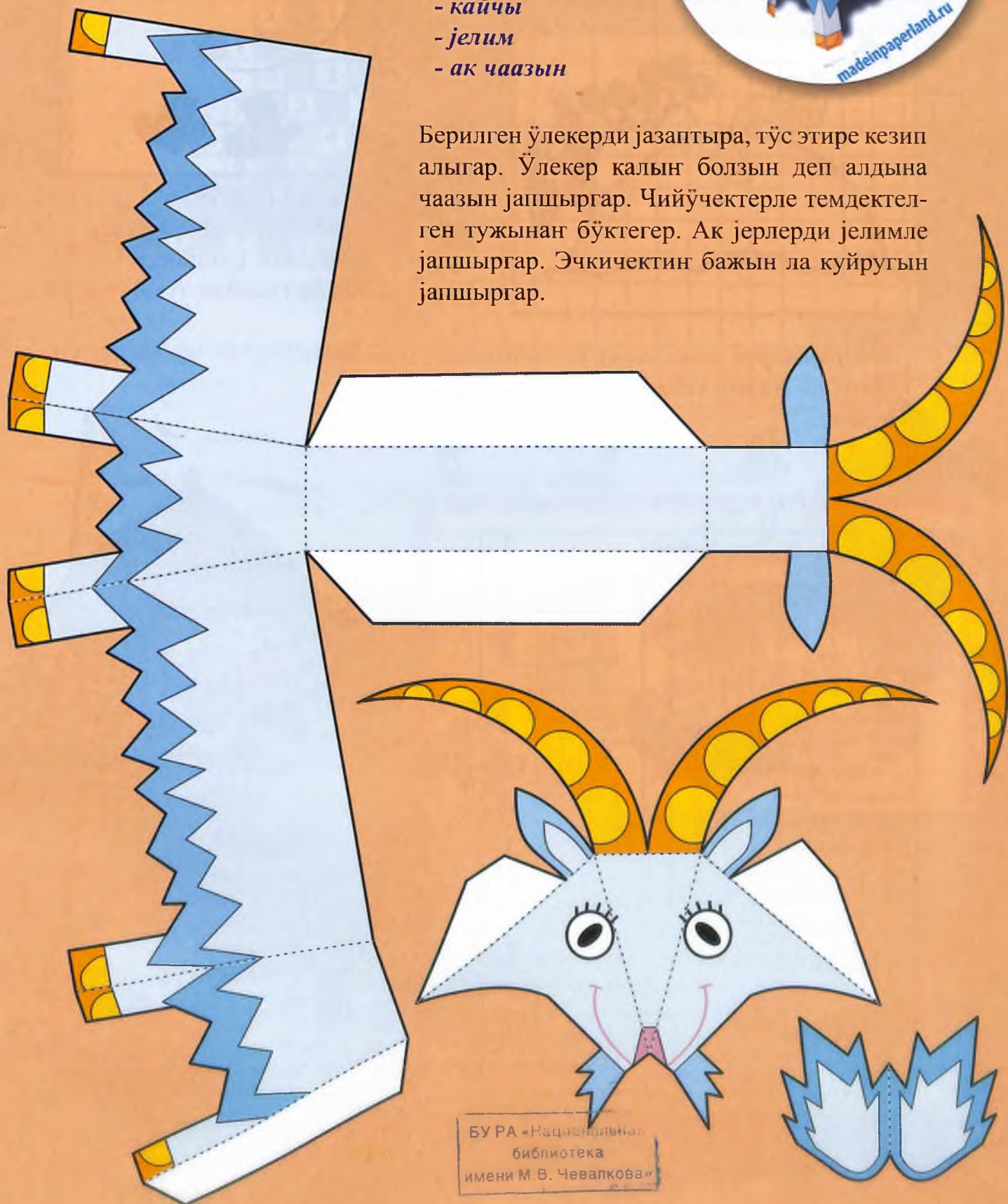
ЭТСЕН — ЭДИМЕР

Эк сагалы сарбандаган эчки-
чекти эдерге слерге керек болор

- кайчы
- желим
- ак чаазын

Берилген үлекерди жазаптыра, түс этире кезип алыгар. Үлекер калың болзын деп алдына чаазын жапшыргар. Чийүүчектерле темдектелген тужынан бүктегер. Ак жерлерди желимле жапшыргар. Эчкичектин бажын ла куйругын жапшыргар.

ТАБЫШКАКТАР

ОЙЫНДАРДЫ

Кышка курсак белетебес,
Кышкыда ол көрүнбес,
Жас келгенче уйуктаар,
Табаштарын соор жадар.

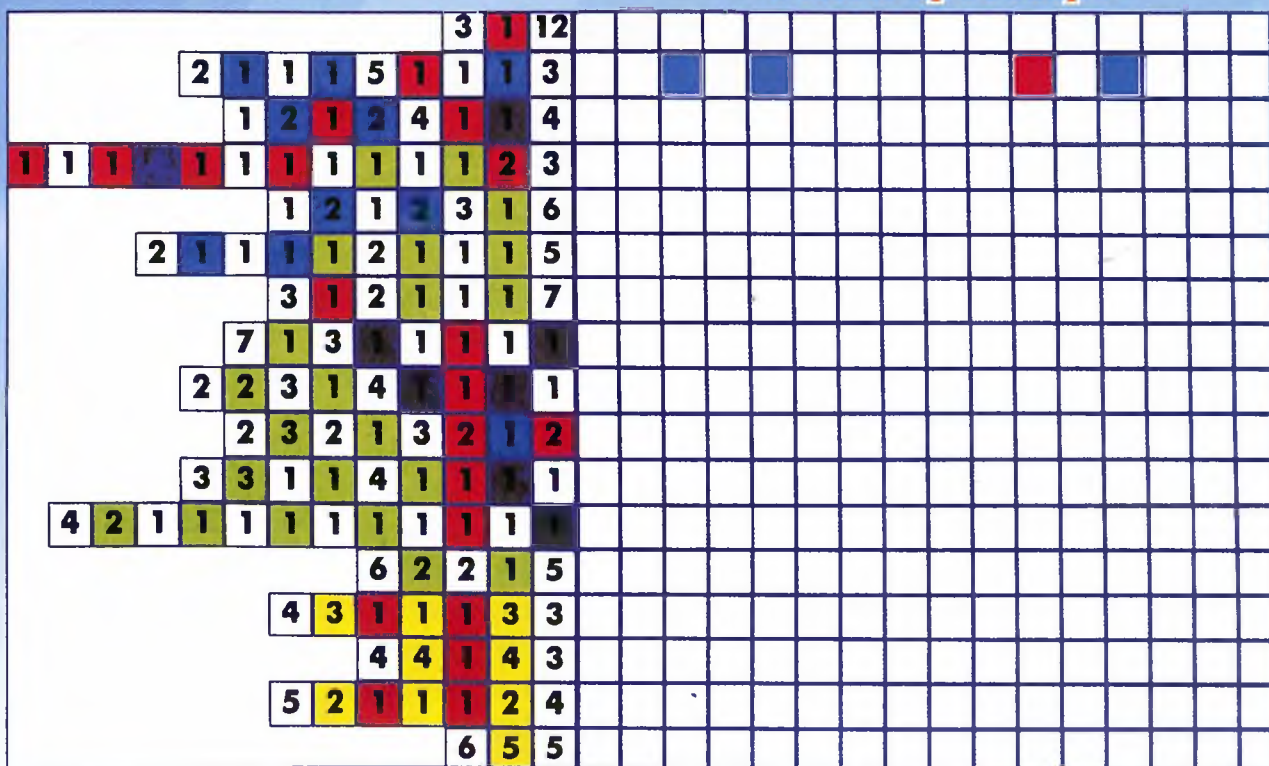
*Кискечектерге кажызына ла бойынын
меелейин табып кийерге жолды көргүзүп
беригер.*

Кызыл өдүктү,
Лайбан-жуйбан базытту.
Кыжыран кылыкту,
Кызыл жалбак тумчукту.

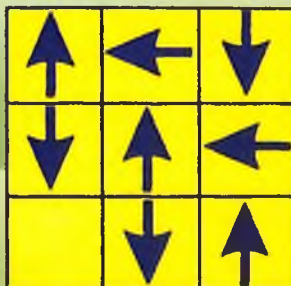
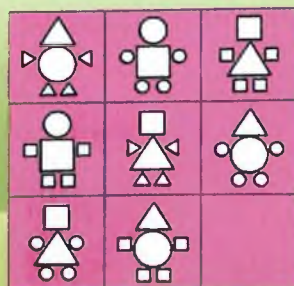
Журуктардан он башказын
табыгар.

Мында не јуралганын билип аларга турган болзогор, берилген тоолорго тайанып, јурукты будыгар (канча клетканы кандый өңлө будырын тоолор көргүзет). Сол жанынан он јаны јаар будып баштаар керек.

Мында канча меелей јуралган?

Куру клеткада кандый јурук болор?

СОЛОНҒЫ

Журнал для детей

Учредитель АУ РА

«Редакция газеты «Алтайдын Чолмоны»

Главный редактор Туденева Т. Н.

Редакторы Тепуков К. Е.

Кудачина А. А.

Художественный редактор Барсукова Ч. Н.

Формат 60 x 84/8. Бумага офсетная.

Печать офсетная. Тираж 999 экз.

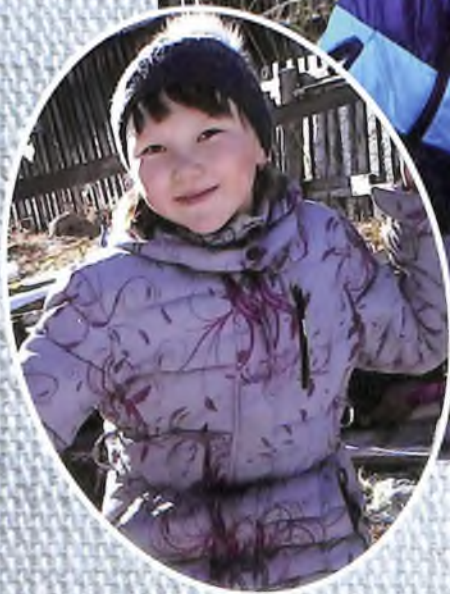
Заказ №1193

Подписано в печать 04. 03. 2016.

Адрес 649000, г. Горно-Алтайск,
ул. Чорос-Гуркина, 38

Отпечатано в ООО

«Горно-Алтайская типография»

Ойын:
Бойыңды таны